

MAR DE TRAMUNTANA

UN PASSEIG PEL PATRIMONI MARÍTIM DE LA SERRA

Un llibre de Bartomeu Homar

Fotografies de Tolo Balaguer

Pròleg de JC Llop

Epíleg de Bernat Oliver

EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

2023

Na Pòpia, entre les boires.

Proa a gregal

Passam el cap Fabioler i el paisatge que trobam per la proa canvia. Ara, a l'horitzó, ja hi destriam la punta de Son Serralta, la torreta des Verger, la punta des Cavall o la Foradada. Objectius que, encara, tenim enfora, però que seran presents al llarg de la navegació.

Continuam navegant al costat de grans penya-segats, on, a la part superior, hi ha la marina de ses Basses, amb el puig de ses Basses, de 491 metres com a altitud culminant.

Deixam el fondal de ses Basses pel través i ens acostam as Rajolí, o millor dit, a s'Aigo des Rajolí o racó des Rajolí, és a dir, aquí on el torrent des Rajolí es troba amb la mar.

El nom d'aquest indret és evident. Es tracta d'un lloc on sempre raja aigua, fins i tot a l'estiu, i on es pot apreciar un rajolí que cau directament a la mar. Durant el segle XIX i bona part del segle XX, els pescadors de diversos indrets (en tenim constància de banyalbufarins i també de ciutadans) s'han apropiat al racó des Rajolí per fer-hi nit. Abans de la motorització de les barques (un procés que va començar als anys vint i concloué als quaranta del passat segle), els pescadors no sempre tornaven a port cada dia, sinó que passaven la nit dins la barca per poder treure les xarxes, que havien calat a l'horabaixa (a la prima, en l'argot mariner), la matinada del dia següent. La presència d'aigua corrent i el recer dels vents del primer, segon i tercer quadrant feien que el racó des Rajolí fos apreciat per romandre-hi.

Era un lloc conegut per navegants per a aprovisionar-se d'aigua i, per això, era un lloc perillós, puix els pirates hi atracaven per fer aiguada.

El costat nord des Rajolí el conforma el puig Roig, un cim modest de 202 metres d'altura. I és aquest puig Roig el que separa es Rajolí des Carregador, una petita cala que al segle XVI era coneguda com a cala Gramonia. Va adoptar el nom de Carregador quan es va començar a utilitzar per carregar i embarcar els productes de la terra que es produïen per aquesta contrada, especialment pega i carbó. Per això es va fer un camí des de les cases de la possessió des Rajolí fins a unes roques habilitades com a moll.

L'historiador Joan Binimelis, del segle XVI, explica que els habitants de la zona atacaven, des de les altures del puig Roig, els vaixells pirates que s'arrambaven al racó des Rajolí per fer aiguada.

Cap Fabioler, que ens dona la benvinguda a la costa de la Serra.

Continuant amb el nostre rumb al nord, arribam a ses Ortigues, un lloc ben interessant per fondejar-hi sempre que no hi bufin vents de mestral i ponent. Ses Ortigues conforma una cala molt oberta, on es cala una almadrava des de temps immemorial, una pràctica que, avui en dia, encara es manté. A diversos punts d'aquesta costa, prop de la roca coneguda com la Pedra de sa Galera, encara s'hi poden veure els ferros clavats a la pedra on es fixen les xarxes.

El racó de ses Ortigues.